

gået under, f. eks. i statistikken. Disse markater, stammende fra et produktionsorienteret og senere et indkøbsorienteret forhold til varerne, er efter A. R. misvisende. Man er på vej henimod *salgs-sammenhørende* varer i sortimentet, enten denne samhörighed nu stammer fra *forbruget*, *kundekredsens struktur* eller efter forbrugeren *indkøbsarbejde* (som en detailvirksomhed kan lette med f. eks. øget gevinst til resultat). Anm. er enig med forf. i, at materialet kan bære en sådan konklusion: detailhandleren er på vej til at blive specialist i en bestemt indkøbs-situation for forbrugeren. Dette medfører (som det påvises og eksemplificeres) dels en opspaltning af nogle brancher i mere specialiserede virksomheder med dybere sortimenter, dels en sammenlægning i virksomheder med bredere sortiment og endelig en umærkelig glidning i andre brancher.

Der er grund til at takke forf. for den detaljerede beskrivelse af den metode, han har valgt. Dels står og falder ens vurdering af resultaterne med ens godkendelse af metodevalget (som jo er delvis arbitrært), og dels må disse spørgsmål være helt klarlagt for eventuelle efterfølgende undersøgelser. Stort set er anm. enig i, at man ikke på mere effektiv og dog tilstrækkelig sikker vis kunne have skaffet et til formålet bedre materiale. Fremgangsmåden kan således næsten betegnes som en lille lærebog i, hvorledes man bør gå frem ved en praktisk undersøgelse af denne art. Særlig grund er der til at hæfte sig ved forf.s fikse måde at udtrykke tallenes usikkerhed på. Dette indicerer ikke, at man næste gang bør gå nøjagtig lige sådan til værks. Man vil til den tid vel have et par hypoteser, som man kunne tænke sig at få belyst mere indgående, og det kræver en anden metode.

Der skal ikke her gås i detaljer med hverken tal eller enkeltkonklusioner. Men det skal dog siges, at selv om forf. op-

fatter undersøgelsen deskriptiv, kan den for den vågne detailhandler eller brancheforehoved være af normativ værdi. For nu ved man noget om sortimentet i dansk detailhandel. *Erik Johnsen.*

Kjeld Greftegreff: Inntekt og beslektede begreper i økonomisk teori. Universitetsforlaget, Oslo, Bergen, 1962. 150 s., kr. 14,-.

Denne lille bog er en ganske fremragende gennemgang af økonomiske teoretikers indkomstbegreber, som de fremtræder i deres hovedværker.

Første del behandler klassikerne til og med Marx. Anden del behandler den tyske skole og amerikanske forfattere (og alle de væsentlige er med). Tredje del gennemgår nutidige kredsløbssystemer: Keynes, Lindahl og Frisch. Fælles for gennemgangen er en sober refereren af kernepunkterne i de forskellige indkomst- og kapitalbegreber.

Størst interesse knytter sig dog til Greftegreffs metateoretiske forsøg på at samordne de forskellige begrebsdannelser, hvilket sker i et »tillegg« på 13 sider.

M. h. t. indkomstbegrebet eksisterer der efter G. (og heri er de fleste vel enige) tre kategorier: 1) indkomst som en strøm af fysiske goder og tjenesteydelser. 2) de abstrakte ydelser, som de fysiske objekter afkaster og 3) den psykiske oplevelse af behovstilfredsstillelse. Greftegreff siger nu (s. 121), at disse begreber er enten fysiske (1 og 2) eller psykiske (3) men ingen af dem er økonomiske. Det, der adskiller et økonomisk begreb fra de andre, er, at det er et *værdibegreb*. Citat: . . . Værdielementet mangler i de tre nævnte definitioner. Værdielementet kan ikke være de fysiske goder eller den psykiske tilfredsstillelse, men må være *værdien af den tilfredsstillelse, som goderne giver individet* . . .

Anmelderen har funderet over dette i et par måneder, og han må med beklagelig selverkendelse meddele, at det går

over hans forstand. Hvad han derimod begriber er, at . . . »objektivt vil værdien, altså indtægten, komme til syne i goderne indbyrdes bytteværdi«. Men det må vel betyde, at éns indtægt er det, man får, når *andre* vurderer éns indsats for at behovstilfredsstille dem. At denne *vurdering* så kun eksisterer i økonomisk teori med homo oeconomicus som menneske-model er en anden sag.

Greftegreff har udkastet et ganske interessant synspunkt, men det er vist ikke nogen løsning på indkomstbegrebets problem.

Kapitalbegrebet definerer G. analogt (s. 130) som *værdien* af summen af en fremtidig indkomststrøm. Nytte bliver ligeledes (s. 125) til den subjektive *værdi* i dag af den tilfredsstillelse som bestemte goder ventes at give i fremtiden.

G. vil sikkert være enig i, at vurdering af forskellige alternativets sandsynlige konsekvenser er et væsentligt kendetegn for økonomisk tankegang. At disse bevidste vurderinger i det omfang sådanne overhovedet foretages, foretages ved prissammenligninger for bestemte ydelser, er også klart. Priserne for nogle af disse ydelser er indkomst. Hvis man definerer værdien af køberens tilfredsstillelse (i G.'s forstand) som disse priser, bliver der – men også kun da – en operationel mening i hans indkomstbegreb.

Men som sagt: bogen er en fortrinlig gennemgang af den økonomiske litteraturs indkomstbegreber.

Erik Johnsen.

Richard E. Bellman and Stuart E. Dreyfus:
Applied Dynamic Programming. Princeton University Press, 1962. 363 s., 8,50 \$.

Den første forfatter er mesteren, den anden hans discipel. Begge er matematikere af den skole, der vil skabe mate-

matik, der kan anvendes for praktiske gøremål, hvilket har ført dem ind på udviklingen af dynamisk programmering.

Optimalitetsprincippet, som er udtrykt af Bellman, siger, at de ikke tagne beslutninger i en flertrins beslutningsproces må udgøre en optimal politik, uanset hvilket trin, man befinder sig på, og uanset hvorledes de første beslutninger er truffet. Der er næppe nogen økonom, der er uenig med B. i dette synspunkt, spørgsmålet er blot, hvorledes man formulerer en sådan politik. Det er her Bellmans dynamiske programmering kommer ind og ved sine funktionalligninger skaber et formelt grundlag for løsning.

Det, man beskæftiger sig med i denne bog, er at komme frem til faktiske numeriske løsninger ved hjælp af beregninger udført på elektronregnemaskine. Der er derfor diskuteret såvel de principielle flow-charts for algoritmerne som de konkrete beregninger på mange konkrete eksempler. Der er megen visdom at hente i disse afsnit af bogen.

Forfatterne har forsøgt at sætte dynamisk programmering i relation til en række andre metoder, såsom transportmodeller, lineære programmeringsmodeller, Markov-kæder, search modeller, normal funktionsregning og variationsregning, feedback kontrolmetoder og numeriske analysemodeller. Deres formål har været at demonstrere dynamisk programmerings styrke i løsning af problemer, hvor man hidtil har anvendt disse mere traditionelle modeller.

Der anvendes i bogen en del for økonomer »højere« matematik, men den verbale fremstilling dominerer i en sådan grad, at bogen er læselig for ikke-matematikere. Og den kan anbefales folk, der er interesserede i vækstlaget mellem bark og ved.

Erik Johnsen.